

Wymagania edukacyjne – język polski klasa czwarta poziom podstawowy

Okres pierwszy

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń niespełniający kryteriów oceny dopuszczającej.

Na ocenę dopuszczającą uczeń wie i potrafi:

Odtworzyć informacje dotyczące epoki literackiej (współczesność), odczytać sens fragmentów i wyodrębnić główną myśl całego tekstu (Albert Camus, *Dżuma*; George Orwell, *Rok 1984*; Sławomir Mrożek, *Tango*; wybrana lektura uzupełniająca, wybrane wiersze Czesława Miłosza, Tadeusza Różewicza, Mirona Białoszewskiego). Podjąć próbę znalezienia literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu. Rozpoznawać i wskazywać cechy kategorii literackich. Wskazać w dziełach literackich realizację prądów umysłowych, filozoficznych i artystycznych omawianych epok. Streścić główne wątki utworów epickich i dramatycznych wskazanych w Podstawie programowej i scharakteryzować głównych bohaterów literackich. Posługiwać się komunikatywnym językiem w mowie i piśmie oraz podjąć próbę skomponowania wypowiedzi składającej się ze wstępu, rozwinięcia i zakończenia. Wypowiadać się w mowie i piśmie na zadany temat w sposób świadczący o co najmniej częściowym zrozumieniu tematu. Wykorzystywać wiedzę z nauki o języku w analizie i interpretacji tekstów i tworzeniu własnych wypowiedzi. Samodzielnie prowadzić zeszyt przedmiotowy.

Na ocenę dostateczną uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

Rozpoznać i wskazać funkcję środków językowych oraz ironię w tekście literackim. Sformułować tezę tekstu bądź fragmentu tekstu. Podać argumenty na rzecz tezy. Oddzielić informacje od opinii. Wskazać przyczyny i skutki. Wyszukać podstawowe pozycje z literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu. Podać najważniejsze cechy rodzajowe tekstów lirycznych, epickich i dramatycznych. Rozpoznać cechy charakterystyczne sztuki omawianych epok. Scharakteryzować wizję świata i człowieka omawianych epok. Wykorzystać podstawowe konteksty do analizy i interpretacji utworów literackich. Odczytać znaczenie podstawowych symboli w omawianych dziełach literackich. Umieć wypowiadać się na ogół poprawną polszczyzną w mowie i piśmie.

Na ocenę dobrą uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dostateczną, a ponadto:

Rozpoznać i określić typ nadawcy, typ adresata tekstu oraz charakterystyczne cechy stylu i języka tekstu.

Wyszukać różnorodne pozycje z literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu. Wymienić głównych twórców kultury i ich dzieła w omawianych epokach. Wskazać dominantę kompozycyjną i stylistyczną oraz dokonać analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego. Porównać i ocenić kreacje bohaterów oraz wizje świata i człowieka w omawianych epokach literackich. Selekcjonować materiał. Stosować terminologię historyczno- i teoretycznoliteracką oraz językoznawczą. Sformułować hipotezę badawczą w odniesieniu do tematu. Zająć i uzasadnić stanowisko w dyskusji z odwołaniem się do utworu, cytatu, kontekstu lub wiedzy o epoce.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dobrą, a ponadto:

Wykorzystać analizowane teksty naukowe (krytyczno- i teoretycznoliterackie) i filozoficzne jako kontekst interpretacyjny dla utworów literackich. Świadomie i samodzielnie odczytać mechanizmy językowe. Samodzielnie gromadzić i porządkować materiały z różnych źródeł dotyczące języka, literatury, filmu i innych dziedzin sztuki. Omówić przemiany gatunkowe w obrębie dramatu i powieści. Porównać sposoby realizacji tego samego motywu (toposu) w dwóch tekstach literackich. Zinterpretować dzieło literackie w samodzielnie dobranym kontekście (np. filozoficznym, historycznym, historycznoliterackim, kulturowym).

Objasnić sposoby i mechanizmy reinterpretacji toposów, mitów i symboli literatury wcześniejszych epok w tekstach współczesnych. Dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła literackiego, posługując się biegle terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką. Dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła sztuki, ze wskazaniem funkcji środków wyrazu specyficznego dla danej dziedziny sztuki.

Na ocenę celującą uczeń wie i potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: dostrzec zależności między tekstem literackim a innymi tekstami kultury. Podporządkować kompozycję wypowiedzi własnemu zamysłowi interpretacyjnemu. Posługiwać się bogatym słownictwem i urozmaiconą składnią.

Okres drugi

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń niespełniający kryteriów oceny dopuszczającej.

Na ocenę dopuszczającą uczeń wie i potrafi:

Odtworzyć informacje dotyczące epoki literackiej (współczesność), odczytać sens fragmentów i wyodrębnić główną myśl całego tekstu (Marek Nowakowski, *Góra „Edek”* (z tomu *Prawo prerii*); Andrzej Stasiuk, *Miejsce* (z tomu *Opowieści galicyjskie*); Olga Tokarczuk, *Profesor Andrews w Warszawie* (z tomu *Gra na wielu bębenkach*); Ryszard Kapuściński, *Podróże z Herodotem* (fragmenty); wybrane wiersze Wisławy Szymborskiej, Zbigniewa Herberta, Haliny Poświatowskiej). Podjąć próbę znalezienia literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu. Rozpoznawać i wskazywać cechy kategorii literackich. Wskazać w dziełach literackich realizację prądów umysłowych, filozoficznych i artystycznych omawianych epok. Streścić główne wątki utworów epickich i dramatycznych wskazanych w Podstawie programowej i scharakteryzować głównych bohaterów literackich. Posługiwać się komunikatywnym językiem w mowie i piśmie oraz podjąć próbę skomponowania wypowiedzi składającej się ze wstępu, rozwinięcia i zakończenia. Wypowiadać się w mowie i piśmie na zadany temat w sposób świadczący o co najmniej częściowym zrozumieniu tematu. Wykorzystywać wiedzę z nauki o języku w analizie i interpretacji tekstów i tworzeniu własnych wypowiedzi. Samodzielnie prowadzić zeszyt przedmiotowy.

Na ocenę dostateczną uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

Rozpoznać i wskazać funkcję środków językowych oraz ironię w tekście literackim. Sformułować tezę tekstu bądź fragmentu tekstu. Podać argumenty na rzecz tezy. Oddzielić informacje od opinii. Wskazać przyczyny i skutki. Wyszukać podstawowe pozycje z literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu. Podać najważniejsze cechy rodzajowe tekstów lirycznych, epickich i dramatycznych. Rozpoznać cechy charakterystyczne sztuki omawianych epok. Scharakteryzować wizję świata i człowieka omawianych epok. Wykorzystać podstawowe konteksty do analizy i interpretacji utworów literackich. Odczytać znaczenie podstawowych symboli w omawianych dziełach literackich. Umieć wypowiadać się na ogół poprawną polszczyzną w mowie i piśmie.

Na ocenę dobrą uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dostateczną, a ponadto:

Rozpoznać i określić typ nadawcy, typ adresata tekstu oraz charakterystyczne cechy stylu i języka tekstu. Wyszukać różnorodne pozycje z literatury przedmiotu służącej realizacji zadanego tematu. Wymienić głównych twórców kultury i ich dzieła w omawianych epokach. Wskazać dominantę kompozycyjną i stylistyczną oraz dokonać analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego. Porównać i ocenić kreacje bohaterów oraz wizje świata i człowieka w omawianych epokach literackich. Selekcjonować materiał. Stosować terminologię historyczno- i teoretycznoliteracką oraz językoznawczą. Sformułować hipotezę badawczą w odniesieniu do tematu. Zająć i uzasadnić stanowisko w dyskusji z odwołaniem się do utworu, cytatu, kontekstu lub wiedzy o epoce.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń wie i potrafi to, co na ocenę dobrą, a ponadto:

Wykorzystać analizowane teksty naukowe (krytyczno- i teoretycznoliterackie) i filozoficzne jako kontekst interpretacyjny dla utworów literackich. Świadomie i samodzielnie odczytać mechanizmy językowe. Samodzielnie gromadzić i porządkować materiały z różnych źródeł dotyczące języka, literatury, filmu i innych dziedzin sztuki. Omówić przemiany gatunkowe w obrębie dramatu i powieści. Porównać sposoby realizacji tego samego motywu (toposu) w dwóch tekstach literackich. Zinterpretować dzieło literackie w samodzielnie dobranym kontekście (np. filozoficznym, historycznym, historycznoliterackim, kulturowym). Objaśnić sposoby i mechanizmy reinterpretacji toposów, mitów i symboli literatury wcześniejszych epok w tekstach współczesnych. Dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła literackiego, posługując się biegle terminologią historyczno- i teoretycznoliteracką. Dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła sztuki, ze wskazaniem funkcji środków wyrazu specyficznego dla danej dziedziny sztuki.

Na ocenę celującą uczeń wie i potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, a ponadto: dostrzec zależności między tekstem literackim a innymi tekstami kultury. Podporządkować kompozycję wypowiedzi własnemu zamysłowi interpretacyjnemu. Posługiwać się bogatym słownictwem i urozmaiconą składnią.

